

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa R. B.
przeciwko Politechnice (...)
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 lipca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 września 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony pozwanej Politechniki (...) od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 27 września 2018 r., sygn. akt I ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398 ⁹§ 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 647¹ § 2 k.c. oraz art. 647¹ § 5 k.c. przez ich niezastosowanie na skutek błędnej wykładni, polegającej na przyjęciu, że zmiana umowy podwykonawczej w zakresie przewidzianych w tej umowie zabezpieczeń polegających na uchyleniu obowiązku przedłożenia generalnemu wykonawcy przez podwykonawcę gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej tytułem nienależytego wykonania umowy i ustanowienia jedynie zabezpieczenia na okres gwarancji i rękojmi w formie gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej albo zatrzymania przez generalnego wykonawcę części wynagrodzenia nie uchyla odpowiedzialności solidarnej inwestora albowiem jest zmianą nieistotną; art. 647¹ § 5 k.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu wykładni rozszerzającej odpowiedzialności solidarnej inwestora w taki sposób, że dla odpowiedzialności inwestora nie ma znaczenia stan jego świadomości i wola oraz, że o odpowiedzialności solidarnej może w świetle tego

przepisu decydować domniemanie faktyczne jakoby inwestor przez akceptację umowy pomiędzy powodem jako podwykonawcą a generalnym wykonawcą zaakceptował także aneks nr 1 i 2 do przedmiotowej umowy, zmieniające zapisy umowy podwykonawczej w zakresie przewidzianych w umowie zabezpieczeń i mechanizmu rozliczeń; art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie przez Sądy obu instancji, w sytuacji gdy zachodzą okoliczności do uznania nadużycia prawa przez powoda, przez naruszenie zasad współżycia społecznego polegającego na celowym i świadomym wprowadzeniu w błąd pozwanego co do rzeczywistej treści umowy podwykonawczej, przedłożonej pozwanej do akceptacji; 2) naruszenie prawa procesowego tj. art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c., a także art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez niezasadne przyjęcie apelacji do rozpoznania, pomimo że opłata od apelacji została wniesiona po terminie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt. 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnych zagadnień prawnych skarżący upatruje w konieczności wyjaśnienia: 1) w jaki sposób działania zmierzające do wyłudzenia zgody inwestora oraz jego świadome i celowe wprowadzenie w błąd co do treści umowy wpływają na odpowiedzialność solidarną, określoną w art. 647¹ § 1 k.c.; 2) możliwości zaskarżenia postanowienia w sprawie przywrócenia terminu do wniesienia apelacji,

przez podmiot niezadowolony z tego rozstrzygnięcia sądu, w sytuacji, gdy dany podmiot, z uwagi na brak *gravamen* nie jest uprawniony do złożenia apelacji.

Ustawą z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (Dz. U. poz. 933, ze zm.), która weszła w życie z dniem 1 czerwca 2017 r. znowelizowano przepis art. 647¹ k.c., przy czym stosownie do art. 12 tej ustawy, do umów o roboty budowlane zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy oraz odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę na podstawie takich umów stosuje się art. 647¹ k.c. w brzmieniu dotychczasowym.

Unormowana przepisem art. 647¹ § 5 k.c. odpowiedzialność inwestora w stosunku do podwykonawcy ma charakter ustawowej odpowiedzialności za cudzy dług, ale do jej powstania dochodzi jeśli zostały spełnione przesłanki określone w art. 647¹ § 2 k.c. Celem art. 647¹ k.c. jest zapewnienie ochrony podwykonawcom, jednak sposób realizacji tej ochrony, polegający na wprowadzeniu gwarancyjnej odpowiedzialności inwestora za cudzy dług, wymaga starannej i rozważnej interpretacji zachowań mających uzewnętrznzić wolę przyjęcie na siebie takiej odpowiedzialności (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2016 r., III CZP 108/15, OSNC 2017, nr 2, poz. 14). Zgoda inwestora obejmuje elementy przedmiotowo istotne umowy podwykonawczej, do których zaliczyć trzeba m.in. osobę podwykonawcy, zakres robót oraz wynagrodzenie. Przepisy art. 647¹ § 5 k.c. i art. 647¹ § 1 i 2 k.c. muszą być interpretowane łącznie na tle stanu faktycznego konkretnej sprawy (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2016 r., III CZP 50/16, nie publ.).

Jak stanowi art. 647¹ § 1 k.c., w umowie o roboty budowlane, zawartej między inwestorem a wykonawcą (generalnym wykonawcą), strony ustalają zakres robót, które wykonawca będzie wykonywał osobiście lub za pośrednictwem podwykonawców. Z uwagi na umiejscowienie tej zasady w pierwszej jednostce redakcyjnej tego przepisu, określenie w umowie o roboty budowlane zakresu prac, które wykonawca (generalny wykonawca) będzie realizował za pośrednictwem podwykonawców, nie eliminuje dalszych wymogów - koniecznych do powstania

odpowiedzialności inwestora za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia z tytułu wykonanych robót w ramach umowy o podwykonawstwo - przewidzianych w kolejnych jednostkach redakcyjnych tego przepisu, a w szczególności w § 2, wymagającego zgody inwestora na zawarcie konkretnej umowy podwykonawstwa oraz określającego zasady jej wyrażania, a także zachowania dla umowy o podwykonawstwo i o dalsze podwykonawstwo formy pisemnej pod rygorem nieważności (§ 4).

Z powołanych przepisów wynika więc, że także wówczas, gdy w umowie pomiędzy inwestorem i generalnym wykonawcą przewidziano, że określone roboty będą wykonywali podwykonawcy, nawet zindywidualizowani, do powstania odpowiedzialności inwestora za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy, niezależnie od zawarcia umowy o podwykonawstwo w formie pisemnej, konieczna jest jego zgoda na zawarcie takiej umowy (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 6/08, OSNC 2008, nr 11, poz. 121).

Aneksy do umowy podwykonawczej, spośród których jeden z nich nie został zaakceptowany przez stronę pozwaną jako inwestora, a drugi z nich nie został jej przedstawiony, nie dotyczyły jej zasadniczych elementów mających wpływ na odpowiedzialność inwestora tak co do zasady jak i wysokości (takich jak osoba podwykonawcy, zakres robót oraz wysokość ustalonego wynagrodzenia, a tych kwestii nie dotyczyły powyższe aneksy). Brak zgody strony pozwanej na zawarcie tych aneksów oznaczał, iż dla zakresu jej odpowiedzialności jako inwestora miarodajna była umowa podwykonawcza w wersji, przez nią wyraźnie zaakceptowanej. Poza tym, z ustaleń faktycznych wynika, że wykonane przez powoda roboty budowlane nie były dotknięte wadami, które miałyby wpływ na wysokość ustalonego w umowie podwykonawczej wynagrodzenia. Wreszcie wymagalność roszczenia o zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy w stosunku do inwestora nie jest determinowana postanowieniami umowy podwykonawczej. Strona pozwana nie twierdziła nawet, że uchyliła się od skutków prawnych oświadczenia woli o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy podwykonawczej i w tej materii nie postawiła jakichkolwiek zarzutów naruszenia prawa procesowego i prawa materialnego, co również powoduje, że nie zachodzi

potrzeba wypowiedzi Sądu Najwyższego na przedstawione zagadnienie prawne, skoro ani umowa podwykonawcza, ani też zgoda inwestora na jej treść nie zostały skutecznie podważone.

W odniesieniu do drugiego postawionego zagadnienia Sąd Najwyższy również wypowiadał się, wskazując, że podważenie oceny zasadności przywrócenia terminu do wniesienia apelacji może być zaakceptowane tylko wtedy, gdy zachodzi ku temu pewna, jednoznaczna podstawa (por. postanowienie z dnia 19 czerwca 2013 r., I CZ 57/13, nie publ. i powołane tam orzecznictwo)

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 99 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, j. t.: Dz. U. z 2018 r., poz. 265 w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667).